

SW-STD-EST-2008-09

SmartWood'i ajutine metsamajandamise standard Eestis

Versioon 2.2, viimati uuendatud 16 september, 2008

Standardi rakendusala

Käesolev standard on rakendatav kõigis Eesti territooriumil asuvates metsades ja metsatüüpides.

Mõned indikaatorid kehtivad vaid väikese pindalaga ja/või madala majandamisaktiivsusega metsamajandajate puhul (SLIMF metsamajandajad), keskmise suurusega või suurte metsamajandajate puhul. Sellisel juhul on see indikaatoris ära märgitud. Käesoleva standardi mõistes jagunevad metsamajandajad (MMO) järgmiselt:

- SLIMF MMO-d: a) MMO-d, kes majandavad väiksema kui 500 ha suurust metsamaad
                              b) MMO-d, kes raiuvad aastas vähem kui 20% iga-aastasest metsa keskmisest juurdekasvust ning kelle aastane koguraiemaht jääb ühtlasi alla 5000 tm
- keskmised MMO-d: MMO-d kes majandavad metsamaad suurusega 500 ha kuni 10 000 ha
- suured MMO-d: MMO-d kes majandavad metsamaad suurusega üle 10 000 ha

Standardi alus

Käesolev standard on koostatud NEPCon'i ja Rainforest Alliance'i SmartWood'i programmi (edaspidi SW) poolt. SW on FSC poolt akrediteeritud Rainforest Alliance'i metsasertifitseerimise programm ning NEPCon on Rainforest Alliance'i partner, kes esindab SmartWood'i sertifitseerimisprogrammi Skandinaavias, Venemaal ja Ida-Euroopas. Käesolev standard põhineb Forest Stewardship Council'i (edaspidi FSC) üldnõuetel, mis on sätestatud dokumendis *FSC-STD-01-001 FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship*. FSC printsiibid ja kriteeriumid sisalduvad käesolevas standardis muutmata kujul. Üldnõuete kohaldamise käigus on NEPCon/SW välja töötanud indikaatorid igale rakendatavale kriteeriumile, mis täpsustavad standardi vastava kriteeriumi nõuded arvestades kohalikke Eesti olusid. Juhul kui kriteeriumit on peetud Eesti oludes mitte rakendatavaks, on seda standardis põhjendatud. Käesolevas standardis sisalduvad indikaatorid tuginevad osaliselt Eesti Rahvusliku FSC standardi mustandile (versioon 10.10.2004), mis on koostatud MTÜ Eesti FSC Töögrupi poolt koostöös huvigruppidega (www.fsc.ee). Käesoleva standardi koostamisel on täielikult arvestatud ja järgitud FSC nõudeid metsamajandamise standarditele, mis on kirjas *FSC-STD-20-003 Local adaptation of certification body generic forest stewardship standards* (ver 1-0) ja *FSC-STD-20-002 Structure and Content of Forest Stewardship Standards* (ver 1-0). Tuginedes asjakohase Eesti seadustiku läbivaatusele, on NEPCon/SW seisukohal, et käesolev standard ei ole vastuolus ühegi kehtiva seadusliku nõudega. Ühtlasi on NEPCon/SW seisukohal, et käesolev standard ei sisalda nõudeid ega indikaatoreid, mis oleksid vähem nõudlikud või leebemad kehtivast seadustikust.

Avalikkuse panus

Käesolev standard on avalik dokument ning seda võib levitada kõikidele huvitatud osapooltele, eeldusel, et standardit ega ühtegi selle osa ei muudeta. Käesolev standard on avalikult kättesaadav eesti ja inglise keeles internetis aadressidel www.smartwood.org ja www.nepcon.net. Käesolev standard on avatud kõikide huvitatud osapoolte märkustele ja kommentaaridele. Huvigruppide ettepanekute põhjal võib NEPCon/SW teha muudatusi käesoleva standardi indikaatorite osas. Kuna standardi printsiibid ja kriteeriumid on FSC poolt määratud, ei kuulu need muutmisele NEPCon/SW poolt. Kõiki huvigruppe või isikuid, kellel on kommentaare käesoleva standardi osas või ettepanekuid indikaatorite muutmiseks, oodatakse kontakteeruma NEPCon/SW-ga (www.nepcon.net; +372 7380 723). Kommentaare ja ettepanekuid võib esitada ka Eesti FSC töögrupile (www.fsc.ee; +372 50 942 26,). Kommentaare ja ettepanekuid võib saata mistahes teile sobival kujul (tavapost, Epost, faks) või kontakteeruda NEPCon/SW või Eesti FSC töögrupiga, et kokku leppida personaalne kohtumine või telefoniintervjuu. Rohkem infot FSC sertifitseerimise tausta, sertifitseerimisprotsessi ja sertifitseeritud ettevõtete ning metsade kohta Eestis või mistahes muu FSC

sertifitseerimisega seotud valdkonna kohta saab NEPCon/SW käest (www.nepcon.net/
www.smartwood.org).

Konsultatsioon huvigruppidega

Käesolev standard on edasi arendatud versioon SmartWoodi ajutisest metsamajandamise standardist Baltikumi jaoks, mida kasutati mitu aastat NEPCon/SW poolt metsamajandamise hindamiste läbiviimiseks Balti riikides. Iga metsamajandamise hindamise kohustuslik osa on huvigruppide teavitamine kasutatavast standardist. Käesoleva standardi koostamisel teavitati huvigruppe ning paluti neil esitada omapoolseid ettepanekuid standardi täiendamiseks. Lisaks avalikule teavitamisele saadeti standard otse kommenteerimiseks erinevatele osapooltele nagu valitsusasutused, keskkonnakaitseorganisatsioonid, metsatööstuse esindajad, teiste Eestis tegutsevate metsasertifitseerimise skeemide esindajad ja riigi- ning erametsamajandajad.

PRINTSIIP 1. KOOSKÕLA SEADUSTE JA FSC PRINTSIIPIDEGA	
Metsa majandamisel tuleb järgida asukohariigis kohaldatavaid seadusi ja selle riigi poolt allakirjutatud rahvusvahelisi lepinguid ja kokkuleppeid ning täita kõiki FSC printsiipe ja kriteeriume.	
Kriteerium	Indikaator
1.1. Metsa majandamisel tuleb järgida kõiki riiklikke ja kohalikke õigusnorme ja haldusnõudeid.	<p>1.1.1. Töötajad peavad olema teadlikud seadustiku asjakohastest nõuetest, mis on seotud nende tööülesannetega.</p> <p>1.1.2. <u>Suured MMO-d</u>: Asjakohaste seaduste ja määruste koopiad peavad olema saadaval peakontoris kõigile asjakohastele töötajatele.</p> <p>1.1.3. Avastatud seaduserikkumised peab dokumenteerima kirjalikult.</p> <p>1.1.4. Seaduserikkumiste avastamise puhul peab koheselt rakendama vastavaid parandustegevusi.</p> <p>1.1.5. MMO peab järgima kõiki Eestis kehtivaid metsanduslikke, keskkonnaalaseid ja tööandlusega seotud seadusi ja määrusi.</p>
1.2. Tasuda tuleb kõik kohaldatavad ja seadustega ettenähtud maksud, lõivud ja muud tasud.	<p>1.2.1. MMO peab olema teadlik kehtivatest asjakohastest maksudest ja lõivudest.</p> <p>1.2.2. Rakenduvate maksude ja lõivude õigeaegne tasumine peab olema dokumentaalselt tõestatud.</p> <p>1.2.3. <u>Suured MMO-d</u>: Maksuvaidluste või muude lahkevuste korral peab MMO säilitama kogu asjassepuutuva dokumentatsiooni, kaasa arvatud vaidluse lahendamisesse puutuv info.</p>
1.3. Järgitakse kõiki asukohariigi poolt allakirjutatud siduvaid rahvusvahelisi leppeid, nagu CITES, ILO konventsioonid, rahvusvaheline troopilise puidu leping, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon.	<p>1.3.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab olema teadlik rakenduvatest rahvusvahelistest konventsioonidest.</p> <p>1.3.2. Metsas ei tohi kasutada alla 15 aasta vanuseid töölisi, v.a. koolituseks või hariduslikel eesmärkidel.</p> <p>1.3.3. MMO ei tohi kasutada alla 18 aasta vanuseid töölisi töödel, mis on tervist ohustavad või ohtlikud.</p>
1.4. Vastuolusid asukohariigi õigusnormide ja FSC printsiipide ja kriteeriumide vahel hinnatakse sertifitseerimisel iga juhtumi puhul eraldi sertifitseerijate ja asjaomaste poolte vahel.	<p>1.4.1. MMO peab kirjalikult registreerima ilmnenud vastolud käesoleva standardi ja kehtiva seadustiku vahel.</p> <p>1.4.2. MMO peab lahendama ilmnenud vastolud koostöös ja konsulteerides Eesti FSC töögrupi esindajaga ja FSC sertifitseerijaga.</p>
1.5. Majandatavad metsamaad peaksid olema kaitstud ebaseadusliku raie, asustuse ja muu ebaseadusliku tegevuse eest.	<p>1.5.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peaks rakendama regulaarseid dokumenteeritud kontrollkäike sisaldava seiresüsteemi ebaseaduslike tegevuste ennetamiseks ja avastamiseks.</p> <p>1.5.2. Salaküttimine ja puidu/metsa vargus peavad olema ohjatud ja ilmutama kahanevat trendi.</p> <p>1.5.3. MMO peab rakendama kõiki asjakohaseid seaduslikke võimalusi, et vältida metsamaa ja metsasaaduste ebaseaduslikku kasutamist.</p> <p>1.5.4. MMO peab teatama kõikidest avastatud ebaseaduslikest tegevustest kirjalikult asjakohastele võimudele (Politsei, Keskkonnainspeksioon).</p>

<p>1.6. Metsamajandaja väljendab selgelt pikaajalist kohustust pidada kinni FSC printsiipidest ja kriteeriumitest.</p>	<p>1.6.1. MMO peab selgelt üles näitama pikaajalist toetust FSC printsiipidele ja kriteeriumitele.</p> <p>1.6.2. <u>Suured MMO-d</u>: MMO toetus peaks olema kirjalikult väljendatud.</p> <p>1.6.3. MMO ja selle töötajad peavad olema teadlikud kehtiva FSC standardi nõuetest, mis puudutavad nende tööülesandeid.</p> <p>1.6.4. MMO ei tohi rikkuda FSC nõudeid enda poolt majandatavas mitte-sertifitseeritud metsas (kui on rakendatav).</p>
--	---

PRINTSIIP 2. MAA OMANDI- JA KASUTUSÕIGUS NING VASTUTUS	
Maa ja metsa pikaajaline omandi- ja kasutusõigus peab olema selgelt määratletud, dokumenteeritud ja õiguspärase.	
Kriteerium	Indikaator
2.1. Esitatakse selged tõendid metsamaa kasutusõiguse (maaomand, tavaõigus, rendileping) kohta.	2.1.1. MMO-l peavad olema seaduslikku omandi- või kasutusõigust tõendavad juriidilised dokumendid. 2.1.2. Maaomandi piirid peaksid olema tähistatud või muul moel selgelt eristatavad (nt järgivad looduslikke piire)
2.2. Kohalik kogukond, kellel on seaduslik või tavaõiguslik omandi- või kasutusõigus, säilitab oma õiguste või ressursside kaitsmiseks vajalikus ulatuses kontrolli metsa majandamise üle, välja arvatud juhul, kui ta teadlikult ja vabatahtlikult volitab selleks teist subjekti.	2.2.1. <u>Suured MMO-d</u> : MMO peab austama kohalike kogukondade seaduslikke, tavaõiguslikke või traditsioonilisi õigusi metsaressursside kasutuseks. 2.2.2. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u> : MMO peaks tagama, et kohalikel elanikel on kontrollitud võimalus osta küttematerjali oma tarbeks turuhinnast mitte kõrgema hinnaga. 2.2.3. MMO peaks teavitama naabermaade omanikke kavandatavatest metsamajanduslikest tegevustest enne tööde algust. 2.2.4. MMO peab tagama, et kohalikel elanikel on ligipääs metsale mittepuiduliste saaduste (nagu nt seemned ja marjad) kogumiseks oma tarbeks.
2.3. Omandi- või kasutusõiguse vaidluse lahendamiseks valitakse asjakohane viis. Lõpetamata vaidluste asjaolusid ja seisu uuritakse sertifitseerimishindamisel põhjalikult. Mitut õigustatud poolt hõlmavate suurte vaidluste korral metsamajandaja sertifitseerimine harilikult lõpetatakse.	2.3.1. MMO peab säilitama kasutusõigustega seotud vaidluste kohta kirjaliku dokumentatsiooni. 2.3.2. MMO peaks igal võimalikul moel toetama kokkuleppe või üksmeele saavutamist nõupidamiste käigus.

PRINTSIIP 3. PÕLISRAHVASTE ÕIGUSED	
Seaduslik omandiõigus ja/või kasutusõigus metsamaale on selge, seaduslikult vaidlustamata ja dokumentaalselt tõestatud.	
Kriteerium	Indikaator
3.1. Põlisrahvad säilitavad kontrolli metsa majandamise üle nende maadel ja territooriumidel, välja arvatud juhul, kui nad delegeerivad oma otsustusõiguse vabatahtlikult ja teadlikult mõnele teisele subjektile.	Kriteerium hinnatud mitte rakendatavaks kuna eestlased on Eestis põlisrahvas.
3.2. Metsa majandamisel ei ohustata ega vähendada otseselt ega kaudselt põlisrahvaste omandiõigust või neile kuuluvaid loodusvarasid.	Kriteerium hinnatud mitte rakendatavaks kuna eestlased on Eestis põlisrahvas.
3.3. Metsamajandajad teevad põlisrahva abiga kindlaks viimase jaoks erilise kultuurilise, ökoloogilise, majandusliku või usundilise tähendusega paigad ning tunnustavad ja kaitsevad neid.	Kriteerium hinnatud mitte rakendatavaks kuna eestlased on Eestis põlisrahvas.
3.4. Põlisrahvale makstakse hüvitist metsasaadustega või metsade majandamisega seotud traditsiooniliste teadmiste kasutamise eest metsatöödel. Hüvitise suuruse osas tuleb enne metsatööde alustamist saavutada ametlik kokkulepe, mis eeldab põlisrahva vabatahtlikku ja teadlikku nõusolekut.	Kriteerium hinnatud mitte rakendatavaks kuna eestlased on Eestis põlisrahvas.

PRINTSIIP 4. ÜHISKONDLIKUD SUHTED JA TÖÖTAJATE ÕIGUSED	
Metsa majandamisel säilib või suureneb metsatöölise ja kohalike elanike pikaajaline sotsiaalne ja majanduslik heaolu.	
Kriteerium	Indikaator
4.1. Majandatava ala või piirneva ala elanikele pakutakse töö- ja koolitusvõimalusi ning muid teenuseid.	<p>4.1.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO-l peavad olema kirjalikud protseduurid töötajate palkamiseks, mis tõendavad, et võimalusel eelistatakse kohalikke elanikke ning on sätestatud erandid, mil palgatakse mitte-kohalikke (nt nõutav miinimumkvalifikatsioon, sisemine edutamismehhanism jne)</p> <p>4.1.2. Ei tohi esineda tõendeid töötajate diskrimineerimise kohta palkamisel, edutamisel, töölt vabastamisel, tasustamisel jms.</p> <p>4.1.3. Töövõtjate töötasud peavad olema vähemalt sama suured kui keskmine tasu analoogsetel töökohtadel piirkonnas ning ei tohi kunagi olla alla miinimumpalga.</p>
4.2. Metsamajandaja tagab töötajate ja nende perede tervise ja ohutuse vähemalt asjakohastes õigusaktides sätestatud tasemel.	<p>4.2.1. Töötajad, kaasa arvatud töövõtjad, peavad olema teadlikud ja rakendama ohutuid töövõtteid.</p> <p>4.2.2. Saeoperaatorid, töövõtjad ja raiefirmad peavad kasutama metsas töötades sobivat turvavarustust, kaasa arvatud kiiver, kõrgnähtavusega riietus, tugevdatud ninaga turvasaapad ja turvapüksid, ning olema varustatud esmaabikomplektiga.</p> <p>4.2.3. Kõik, kes sisenevad käimasoleva raie langile, peavad kandma kiivrit ja kõrgnähtavusega riietust.</p> <p>4.2.4. Töötajad, kel tuleb tööülesannete täitmisel ronida puude otsa, peavad olema saanud asjakohase ohutus- ja ronimisväljaõppe ning peavad kasutama sobivat turvavarustust.</p> <p>4.2.5. Ohtlikku tööd, nagu tormikahjustuste likvideerimine, suurte puude langetamine ja puude otsas ronimine, tegevad töölised ei tohi töötada metsas üksi.</p> <p>4.2.6. Töölised peavad olema teadlikud tegutsemise juhustest hädaolukordades nagu õnnetused, tulekahju, õlilekked jms.</p> <p>4.2.7. MMO ei tohi kasutada metsatöölisel masinaid, millel puudub juhikabiin või seda asendavad turvatalad.</p> <p>4.2.8. MMO peaks läbi viima korralist inspekteerimist, et tagada kõigi ohutus- ja turvanõuete täitmine.</p> <p>4.2.9. Teedele, mis viivad langile, kus toimub käimasolev raie peavad olema püstitatud hoiatavad märgid.</p> <p>4.2.10. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab pidama dokumenteeritud registrit õnnetustest ning dokumenteerima sammud, mis on ette võetud edasiste õnnetuste riski vähendamiseks.</p> <p>4.2.11. Töölistel, kes ööbivad metsas, peavad olema sobivad magamisvõimalused, piisaval hulgal puhast vett ja käimla.</p>

<p>4.3. Töötajatele tagatakse õigus organiseeruda ja pidada tööandjaga vabu läbirääkimisi vastavalt rahvusvahelise tööorganisatsiooni (ILO) 1987. ja 1998. aasta konventsiooni sätetele.</p>	<p>4.3.1. Kõik töölised peavad olema vabad moodustama või liituma ametiühinguga ilma, et neil tuleks karta tagakiusu.</p> <p>4.3.2. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: Kollektiivläbirääkimisi ametiühinguga peetakse heas usus ja püüdes siiralt kokkuleppele jõuda.</p>
<p>4.4. Metsa majandamise planeerimisel ja tööde tegemisel võetakse arvesse sotsiaalse mõju hindamise tulemusi. Inimeste ja rühmitustega, keda metsamajandustööd otseselt mõjutavad, korraldatakse nõupidamisi.</p>	<p>4.4.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab looma süsteemi, mis võimaldab kohalikel elanikel osaleda ja mõjutada metsamajandamise planeerimise protsessi ning selle tulemusi.</p> <p>4.4.2. Kõikidel huvitatud osapooltel peab olema juurdepääs asjakohasele teabele.</p> <p>4.4.3. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab olema rakendanud süsteemi, et dokumenteerida kõik huvigruppide kaebused, palved ja kommentaarid ning samuti MMO vastused ja reageering.</p> <p>4.4.4. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: Alad, millel on kohalikele elanikele eriline majanduslik, ökoloogiline, kultuuriline või hingeline väärtus peab kaardistama ning nende kaitseväärtused ja majandamisrežiim tuleb dokumenteerida.</p>
<p>4.5. Võetakse asjakohaseid meetmeid kaebuste lahendamiseks ja kohalike elanike seaduslikke või tavaõigusi, omandit, ressursse või elatusallikaid mõjutava kahju õiglaseks hüvitamiseks ning sellise kahju vältimiseks.</p>	<p>4.5.1. MMO peab tegema mõistlikke jõupingutusi nõupidamiste teel kokkuleppe või üksmeele saavutamiseks ja vastuolude lahendamiseks.</p> <p>4.5.2. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab omama dokumenteeritud protseduure kahjude õiglaseks hüvitamiseks, juhul kui kohalike elanike ressursse kahjustatakse metsamajandusliku tegevuse käigus.</p>

PRINTSIIP 5. METSAST SAADAVAD HÜVED	
Metsa majandamine aitab kaasa erinevate metsasaaduste ja metsaga seotud teenuste tõhusamale kasutamisele, et kindlustada metsade majanduslik elujõulisus ja tuua mitmesugust kasu keskkonnale ja ühiskonnale.	
Kriteerium	Indikaator
5.1. Metsa majandamisel püüeldakse majandusliku elujõulisuse suunas, võttes arvesse kõiki tootmisega kaasnevaid keskkonna-, sotsiaal- ja tegevuskulusid ning tagades metsa ökoloogilise tootlikkuse säilitamiseks vajalikud investeeringud.	<p>5.1.1. Tulu peab olema piisav metsamajanduskulude, sh metsamajanduskavade koostamise, teede korrashoiu, metsauuendustööde ning metsa tervisliku seisundi ja juurdekasvu pikaajalise seire ja metsakaitsega seotud kulude katmiseks.</p> <p>5.1.2. MMO peab üldjuhul püüdlema majanduslikult elujõulise metsamajanduse poole, välja arvatud juhtudel kui metsa majandamise olulised eesmärgid ei toeta seda püüdlust (nt teaduslike uuringute eesmärgil majandatav mets mille majandamist subsideeritakse).</p>
5.2. Metsa majandamine ja turustamine toetavad erinevate metsasaaduste optimaalset kasutamist ja töötlemist kohalikus ettevõttes.	<p>5.2.1. Iga lepu- ja puuduliigile peab püüdma leida kõige otstarbekama kasutuse.</p> <p>5.2.2. MMO peaks kasutama ka sagedasti esinevaid kuid vähem tuntud või vähem kasutatud leidnud taimeliike majanduslikel eesmärkidel sobivatel juhtudel.</p> <p>5.2.3. MMO peaks arvesse võtma mittepuiduliste ressursside (nt marjad, seemned, seemed, vaik, jõulukuused, ulukid, dekoratiivtaimed) kasutamise võimalusi metsa majandamise käigus.</p> <p>5.2.4. Võimaluse korral peab metsamajandaja eelistama metsasaaduste kohalikku töötlemist.</p> <p>Vaata ka 5.4</p>
5.3. Metsa majandamisel minimeeritakse raie ja esmatöötlemisega kaasnevate jäätmete teket ja välditakse teiste metsaressursside kahjustamist.	<p>5.3.1. Olemasolevate ja kavandatud metsateede, sildade ja väljaveoteede võrk peab vastama metsamajandamise ulatusele ja intensiivsusele.</p> <p>5.3.2. MMO peab kasutama raietehnoloogiat, millega välditakse likviidse puidu kadu ja kasvamajäetud puude kahjustamist.</p> <p>5.3.3. Raitööde ja kohapealse töötlemise käigus tekkivate raiejäätmete koguseid peab minimeerima.</p>
5.4. Metsa majandamisel püütakse tugevdada ja mitmekesistada kohalikku majandust, vältides sõltuvust ühest metsatootest.	<p>5.4.1. MMO turustamispoliitika ja -vahendid peavad võimalusel arvestama kohaliku tööstuse vajadustega.</p> <p>Vaata ka 5.2</p>
5.5. Metsa majandamisel arvestatakse, säilitatakse ja vajadusel suurendatakse teiste loodusvarade ja nendega seotud kasutuste, näiteks veekogude ja kalapüügi, väärtust.	<p>5.5.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab arvestama metsamajandamise mõjuga metsa erinevatele funktsioonidele nagu rekreatsioon (kalastus, jaht, korilus), metsas asuvad veekogud ja mittepuidulised saadused, kultuurilised ja bioloogilised väärtused.</p> <p>5.5.2. MMO peab metsamajanduse planeerimise ja teostamise käigus arvestama aladega, mis on väärtuslikud puhkuseks, seente ja marjade korjamiseks ning jahiks.</p> <p>Vaata ka 4.4.4</p>

<p>5.6. Metsasaaduste kasutamine ei ületa taastumist.</p>	<p>5.6.1. Iga-aastane lubatud raiemaht (pindala või mahu alusel) peab olema määratud konservatiivsete ja hästidokumenteeritud kasvu- ja raiete hinnangute alusel.</p> <p>5.6.2. MMO peab tagama, et raiemahud ei ületa taset, mida suudetakse säilitada pikaajaliselt.</p> <p>5.6.3. Tegelik iga aastane raiemaht peab olema täpselt dokumenteeritud, kaasa arvatud langid, liigid, kogused, sortimendid, raie periood, lisatingimused ning raie seire kohta käiv dokumentatsioon.</p> <p>5.6.4. MMO peaks dokumenteerima mittepuiduliste saaduste kogumise ja kasutamise kaubanduslikel eesmärkidel.</p> <p>5.6.5. Mittepuiduliste saaduste kaubanduslik kasutamine ei ületa taset, mida suudetakse säilitada pikaajaliselt.</p> <p>5.6.6. Raiealade piirid on märgistatud või looduses selgelt eristatavad.</p>
---	---

PRINTSIIP 6. KESKKONNAMÕJUD	
Metsa majandamisel kaitstakse bioloogilist mitmekesisust ja sellega seotud väärtusi, veevarusid, pinnast ning ainulaadseid ja tundlikke ökosüsteeme ja maastikke ning säilitatakse sel teel metsa ökoloogilised funktsioonid ja terviklikkus.	
Kriteerium	Indikaator
<p>6.1. Viiakse läbi keskkonnamõjude hindamine, mille käigus võetakse arvesse metsamajandamise ulatust ja intensiivsust ning metsamajandusega seotud ressursside ainulaadsust. Hindamisaruanne lisatakse majanduskavale. Hindamisel käsitletakse nii maastikulisi kaalutlusi kui kohapealsete töötlemisüksuste mõju. Keskkonnamõju hinnatakse enne keskkonda häirivate tööde alustamist.</p>	<p>6.1.1. MMO peab metsamajandamise planeerimisel hindama keskkonnamõjusid ja määratlema sobivad keskkonnamõju vähendavad meetmed metsamajandamiskavas.</p> <p>6.1.2. Keskkonnamõju vähendavad meetmed peavad olema rakendatud metsatöödel (n. raietööde läbiviimisel niisketel ja liigniisketel muldadel peab rakendama meetmeid mullakahjustuste vältimiseks; pesitsusajal ei tohi metsatöödega häirida tundlike linnuliikide elupaiku jm).</p> <p>6.1.3. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO-l peab olema kirjalik protseduur keskkonnamõju hindamiseks enne suuremahuliste metsamajanduslike tööde alustamist, nagu uute teede ehitus ja kuivendussüsteemide rekonstrueerimine.</p> <p>6.1.4. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peab hindama keskkonnamõjusid enne teede ehitamist ning kuivendussüsteemide rekonstrueerimist ning vältima negatiivseid mõjusid tööde teostamise ajal.</p> <p>6.1.5. Kohapealsete töötlemisüksuste mõju keskkonnale peab hindama ja kontrollima (n. jäätmed, ehituse mõju jm).</p>
<p>6.2. Tuleb tagada haruldaste, ohustatud või hävimisohus liikide ja nende elupaikade (sh pesitsus- ja toitumispaikade) kaitse. Vastavalt metsamajandamise ulatusele, intensiivsusele ja mõjutatud ressursside ainulaadsusele moodustatakse kaitsevööndid ja –alad. Küttemist, kalastamist, lõksude seadmist ning korilust hoitakse kontrolli all.</p>	<p>6.2.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab omama kirjalikku ülevaadet haruldastest ja ohustatud liikidest või ökosüsteemidest oma metsaalal ning nende kaitse meetmed tuleb dokumenteerida.</p> <p>6.2.2. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab olema teadlik ametlikult kaitse alla võetud liikidest oma metsaalal ning tagama nende kaitse.</p> <p>6.2.3. Harilikku jugapuud (<i>Taxus baccata</i>) ei raiuta ega kahjustata raietöödel.</p> <p>6.2.4. Kaitsevööndid peavad olema kantud kaartidele.</p> <p>6.2.5. Majandustegevus kaitsevööndis peab olema läbi viidud selliselt et ei kahjustata ega seata ohtu ala või objekti kaitseväärtusi.</p> <p>6.2.6. Raietöid ei tohi läbi viia haruldaste, ohustatud või hävimisohus lindude pesitsusajal ja -kohtades.</p>
<p>6.3. Säilitatakse, taastatakse või rikastatakse metsade ökoloogilisi protsesse ja väärtusi, sealhulgas järgmisi:</p> <p>a) metsade uuenemine ja koosluste järgnevus,</p> <p>b) geneetiline, liigiline ja ökosüsteemide</p>	<p>6.3.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab püüdma säilitada või suurendada kohalike kõvalehtpuuliikide osatähtsust (a, b).</p> <p>6.3.2. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peaks püüdma säilitada kohalike väärislehtpuuliikide osakaalu (a, b).</p> <p>6.3.3. Metsa uuendamisel peaks eelistama looduslikku uuendust ja kohaliku päritoluga metsauuendusmaterjali (a, b, c).</p> <p>6.3.4. Uuendus- ja harvendusraied peavad soodustama</p>

<p>c) mitmekesisus, metsaökosüsteemi tootlikkust mõjutavad looduslikud tsüklid.</p>	<p>segapuistute kujunemist (a, b, c).</p> <p>6.3.5. Olemasolevatest kuivenduskraavidest mõjutamata metsaosi ei tohi kuivendada.</p> <p>6.3.6. Metsas peab säilitama vanad ja õõnsad puud, pesapuud, tüükad (seisvad kuivanud puud või nende tüveosad) ja lamapuidu, arvestades kehtivate tööohutusreeglitega. (b, c).</p> <p>6.3.7. Uuendusraiel peab jätma kasvama vähemalt 10 elusat säilikpuud (5 kui tegemist on väärislehtpuudega) hektari kohta ning neid ei tohi kunagi raiuda (b).</p> <p>6.3.8. Säilikpuud peab valima erinevatest suurima rinnasdiameetriga puuliikidest, arvestades nende ökoloogilist väärtust ning vastupidavust tuultele (6.3 b)</p> <p>6.3.9. Raietöid harvesteriga ning koondamist forvarderiga ei tohi teha vihmasel kevad- ja sügisperioodil, kui mullakahjustuste vältimine ei ole võimalik.</p> <p>Vaata ka 6.9</p>
<p>6.4. Võttes arvesse metsamajandamise ulatust ja intensiivsust ning mõjutatud ressursside ainulaadust, kaardistatakse ja kaitstakse maastikul leiduvate ökosüsteemide looduslikus seisundis esinduslikke näidiseid.</p>	<p>6.4.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab kaitsma esinduslikku valimit olemasolevatest haruldastest ja/või ohustatud ökosüsteemidest looduslikus seisundis vähemalt 5 %-l metsamaa pindalast.</p> <p>6.4.2. <u>Suured MMO-d</u>: Metsaalade valik kaitseks vastavalt indikaatorile 6.4.1. peab põhinema haruldaste ja ohustatud ökosüsteemide määratlusele, mis on koostatud koostöös keskkonnaorganisatsioonide, riigiasutuste ning teadusasutustega.</p> <p>6.4.3. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab kaitsma esinduslikku valimit olemasolevatest haruldastest ja/või ohustatud ökosüsteemidest looduslikus seisundis.</p> <p>6.4.4. Raieid ei tohi viia läbi vastavalt standardi punktile 6.4.1 või 6.4.3 kaitstavatel aladel, välja arvatud juhul kui see on kehtestatud kirjaliku kaitse-eeskirja või kaitsekorralduskavaga.</p> <p>6.4.5. Kaitsealadel olemasolevaid kuivendussüsteeme ei tohi renoveerida ega hooldada, välja arvatud juhtudel kui see on ette nähtud kaitseväärtuse säilitamiseks vastavalt kirjalikule kaitsekorralduskavale või kui see on vajalik kaitsealaga piirnevate aladelt vee ärajuhtimiseks.</p> <p>Vaata ka 6.2</p>
<p>6.5. Erosiooni vältimiseks, metsa kahjustamise minimeerimiseks raiete, teedehituse ja teiste tööde ajal ning veeresursside kaitsmiseks koostatakse kirjalik juhend, mida tuleb järgida metsatöödel.</p>	<p>6.5.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab määratlema alad, mis sobivad raieks aastaringelt, alad, mis sobivad raieks kuiva ilmaga perioodil, ning alad, mis sobivad raieks ainult külmunud pinnase korral.</p> <p>6.5.2. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab olema teadlik, millised mullatüübid sobivad raietööde läbiviimiseks aastaringelt, ainult külmunud pinnase korral või kuival perioodil, et vältida mullakahjustusi.</p> <p>6.5.3. Metsatöölistele antavad juhised peavad sisaldama raielangi ülestöötamise juhiseid ja tehnoloogilisi aspekte (kokkuveoteede paiknemine, laius ja vahekaugus; vahelao</p>

	<p>asukoht, kaitsevööndite säilitamine ja teede paiknemine).</p> <p>6.5.4. Raietöödel peab rakendama meetmeid mullakahjustuste ja erosiooni minimeerimiseks.</p> <p>6.5.5. Teetäidet ega langi ettevalmistamise või muude tegevuste käigus tekkivaid jäätmeid (kive, oksarisu) ei tohi paigutada kraavidesse ega ojadesse.</p> <p>6.5.6. MMO peab säilitama olemasolevaid puhverribasid metsaservades ning soodustama tormikindlate ja elujõuliste metsaservade (puhveralade) teket ja säilimist avamaastike ääres.</p> <p>6.5.7. MMO peab tagama, et iga raielangi kohta koostatakse tehnoloogiline kaart, mis sisaldab spetsiifilist teavet kaitseväärtuste, erosiooniohtlike alade, säilitatava elujõulise loodusliku uuenduse jm aspektide kohta.</p> <p>Vaata ka 6,1; 7.3</p>
<p>6.6. Metsa majandamisel toetatakse keskkonnasõbralike, kemikaalivabade kahjuritõrjemeetodite väljatöötamist ja kasutuselevõttu ning püütakse vältida keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist. Keelatud on Maailma Tervishoiuorganisatsiooni klassifikatsiooni tüüpidesse 1A ja 1B kuuluvad ning klooritud süsivesinikke sisaldavad pestitsiidid, halvastilagunevad, mürgised või bioaktiivsete ja toiduahelas akumulerevate laguproduktidega pestitsiidid, samuti kõik rahvusvaheliste lepetega keelustatud pestitsiidid. Kemikaalide kasutamise korral viiakse läbi koolitus ja kasutatakse vastavat varustust, et vältida ohtu tervisele ja keskkonnale.</p>	<p>6.6.1. Kemikaale ei tohi kasutada väljaspool taimlaid, välja arvatud ulatusliku kärsaka kahjustuse korral, metsauuenduse kaitsmisel või patoloogi ettekirjutuse alusel.</p> <p>6.6.2. Igasugune kemikaalide kasutamine peab olema dokumenteeritud ning minimaalselt sisaldama järgmisi andmeid: kemikaali nimetus ja toimeaine, kasutamise eesmärk, kasutamise koht, kuupäev ja kogus.</p> <p>6.6.3. Kemikaalide ladustamine, segamine ning kasutamine peab vastama kehtivatele õigusaktidele ning heale tavale.</p> <p>6.6.4. Vastutavad töötajad peavad olema teadlikud käitumisjuhistest hädaolukorras (kemikaalilekke kõrvaldamine ning muud hädaolukorrad) ning oskama neid rakendada.</p>
<p>6.7. Kemikaalide, mahutite, vedelate ja tahkete anorgaaniliste jäätmete, sh kütuse ja õlide käitlemine toimub keskkonnale ohutult selles ettenähtud kohtades väljaspool metsamajandusala.</p>	<p>6.7.1. Raietöödest või töötlemisüksustest pärinevad kemikaalid, kanistrid, vedelad ja tahked jäätmed peab käitlema keskkonnale ohutult ja seaduslikult.</p> <p>6.7.2. MMO peab rakendama meetmeid kontrollimaks ja vähendamaks metsa prügistamist, muuhulgas ka teiste metsakasutajate poolt.</p> <p>6.7.3. Metsamasinad peavad olema varustatud õlireostuse kõrvaldamiseks vajalike vahenditega.</p> <p>6.7.4. Mootorsaagide tankimiskohtades peab kasutama absorbentmatti või lekkimiskindlate otsikutega spetsiaalkanistreid.</p> <p>6.7.5. Metsamasinatel ei tohi olla kütuse või õlileket.</p> <p>6.7.6. Mootorsaagide ketiõlina ning metsamasinate hüdraulikasüsteemis peaks kasutama biolagunevat õli.</p>

<p>6.8. Bioloogiliste tõrjevahendite kasutamine dokumenteeritakse, neid kasutatakse võimalikult vähe ning range kontrolli all vastavalt siseriiklikele õigusnormidele ja rahvusvaheliselt tunnustatud teaduslikele protokollidele. Geneetiliselt muundatud organismide kasutamine on keelatud.</p>	<p>6.8.1. Bioloogilisi tõrjevahendeid tohib kasutada ainult erandjuhtudel; kasutamine peab olema dokumenteeritud, minimeeritud, jälgitav ja kontrollitud.</p> <p>6.8.2. Geneetiliselt muundatud organisme ei tohi kasutada.</p>
<p>6.9. Võõrliikide kasutamist kontrollitakse ja jälgitakse pidevalt, vältimaks ebasoovitavaid ökoloogilisi mõjusid.</p>	<p>6.9.1. Looduslikke metsi ei tohi muuta võõrpuuliikidega istandusteks.</p> <p>6.9.2. Võõrpuuliike ei tohi metsas kultiveerida.</p> <p>6.9.3. Varem sissetoodud hästi kohanevate ja kiirelt elupaika laiendavate võõrliikide levikut peab jälgima ja vajadusel peaks rakendama meetmeid nende tõrjumiseks või hävitamiseks.</p> <p>Vaata ka 10.3</p>
<p>6.10. Metsa ei muudeta istandikuks või mittemetsamaaks, välja arvatud juhtudel kui muutmine:</p> <p>d) hõlmab väga väikest osa metsamajandusüksusest;</p> <p>e) ei toimu kõrge looduskaitseväärtusega metsamaal ja</p> <p>f) annab selget, olulist, kasvavat ja kindlat pikaajalist looduskaitse kasu kogu metsamajandusüksuse ulatuses.</p>	<p>6.10.1. Metsamaad ei tohi muuta mittemetsamaaks, välja arvatud juhul kui see tuleneb seaduslikest protseduuridest ning seda toetavad kultuurilised, maastikulised, virgestuslikud või looduskaitse huvid.</p> <p>6.10.2. Metsamaa muutmist mittemetsamaaks peaks toetama huvirühmad, sealhulgas kohalik kogukond ja valitsusasutused.</p> <p>Vaata ka 6.9</p>

PRINTSIIP 7. METSAMAJANDAMISKAVA	
Koostatakse, rakendatakse ja ajakohastatakse majandamiskava, mis vastab tegevuse intensiivsusele ja ulatusele. Majandustegevuse pikaajalised eesmärgid ja nende saavutamise vahendid peavad olema selgelt sõnastatud.	
Kriteerium	Indikaator
<p>7.1. Majanduskavas ja seda täiendavates dokumentides tuleb esitada:</p> <p>g) majandustegevuse eesmärgid;</p> <p>h) majandatavate metsavarude, keskkonnaalaste piirangute, maakasutuse ja omandivormi, sotsiaalmajanduslike tingimuste ja piirnevate maade kirjeldus;</p> <p>i) metsakasvatussüsteemi ja/või muu metsamajandussüsteemi kirjeldus lähtuvalt konkreetse metsa ökoloogilisest seisundist ja inventeerimisel kogutud teabest;</p> <p>j) aastase raiemahu ja puuliikide valiku põhjendused;</p> <p>k) metsa juurdekasvu ja dünaamika hindamise tingimused;</p> <p>l) keskkonnamõjude hindamisel põhinevad keskkonnakaitsekselised abinõud;</p> <p>m) kavad haruldaste, ohustatud ja hävimisohus liikide kindlakstegemiseks ja kaitseks;</p> <p>n) metsavarude ja kaitsealade paiknemist, kavandatud majandustegevust ja maa omandit kajastavad kaardid;</p> <p>o) raieviiside ja varustuse kirjeldus ja põhjendus.</p>	<p>7.1.1. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO-l peab olema kehtivate õigusaktidega kooskõlas koostatud metsamajanduskava milles sisalduvad muuhulgas: kirjalikud metsa majandamise eesmärgid (a, e); kõrge kaitseväärtusega metsade ning teiste loodusväärtuste kaitsemeetmed (f, g).</p> <p>7.1.2. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO metsamajandamiskavas või selle lisades peavad sisalduma:</p> <p>a) Metsa majandamise eesmärgid (a).</p> <p>b) Metsamaa kasutamise ja omandi üldine ajalookirjeldus (b).</p> <p>c) Metsavarude kirjeldus puistu tasandil: pindala (ha), kasvukoha- või metsatüübid, mullatüübid, liigiline ja vanuseline jaotus, kõrgus, boniteet, keskmine rinnasdiameeter ja tagavara (b, c).</p> <p>d) Metsamaa üldkirjeldus: kogupindala (ha), metsasus (%), kasvukoha- või metsatüüpide pindala, vanuseline jaotus, aastane juurdekasv ja keskmine hektaritagavara (b, c, d).</p> <p>e) Metsa kasvu ja dünaamika seiretingimused (e);</p> <p>f) Kasutatava metsamajandusliku süsteemi kirjeldus, sealhulgas kasutatavate metsakasvatustüüpide kirjeldus.</p> <p>g) Kaitstavate loodusobjektide ning kõrge kaitseväärtusega metsade kaitse tagamiseks läbiviidava seire üldkirjeldus (f, g).</p> <p>h) Metsakaardid, millel kajastuvad ka kaitstavad loodusobjektid, kavandatud metsamajanduslik tegevus ja maa omanik (h).</p> <p>i) Kasutatavate raietehnoloogiate ning varustuse kirjeldus ja põhjendus (i).</p> <p>7.1.3. Kava peab olema korrektne ja piisavalt üksikasjalik, vastates ettevõtte suurusele, metsa majandamise ulatusele ja intensiivsusele.</p> <p>7.1.4. Kaardid peavad olema piisavalt kvaliteetsed, et nende alusel teha metsatöid (vt ka 6.5).</p> <p>7.1.5. Metsamajandamiskava või seonduvad raiekavad peavad olema töötajatele kättesaadavad ning need peavad olema aluseks tööde läbiviimisel metsas.</p> <p>Vaata ka 6.2.4 ja 9.1.1.</p>
7.2. Majanduskava tuleb korrapäraselt läbi vaadata ja ajakohastada vastavalt seire tulemustele ja värsketele teaduslikule ja tehnilisele	<p>7.2.1. Majandamiskava (ja/või iga-aastast raiekava) peab õigeaegselt uuendama (revisjoniperioodi pikkus ei tohi ületada 10 aastat).</p> <p>7.2.2. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: Metsamajandamiskavade</p>

<p>informatsioonile ning muutuvatele looduslikele, sotsiaalsetele ja majanduslikele oludele.</p>	<p>uuendamisel peab arvestama muutuvate metsakasvatustlike, keskkonna-, sotsiaal- ja majanduslike tingimustega.</p> <p>7.2.3. <u>SLIMF MMO-d</u>: Metsamajandamiskava uuendamine peab toimuma vastavalt kehtivatele õigusaktidele.</p>
<p>7.3. Metsatöölised saavad asjakohase väljaõppe ja nende tegevust juhendatakse, et tagada majanduskava korrektne ellurakendamine.</p>	<p>7.3.1. <u>Suured MMO-d</u>: Metsa majandajad ja töödejuhatajad peavad omama erialast, eelistatult riiklikult tunnustatud kvalifikatsiooni, mis tagab et nad on võimelised kavandama ja läbi viima metsamajanduslikke töid metsamajandamiskava rakendamiseks.</p> <p>7.3.2. <u>Suured MMO-d</u>: MMO-l peab olema koostatud ja rakendatud kirjalik koolituskava.</p> <p>7.3.3. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab asjakohaseid metsatöölisi koolitama bioloogilise mitmekesisusega seotud valdkonnas.</p> <p>7.3.4. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab kasutama raietöödeks ainult selliseid töötajaid, keda on instrueeritud korrektse ja ohutu töötamise võtetest.</p> <p>7.3.5. Kõik töövõtjad, nende alltöövõtjad ning FIE-d peaksid olema piisava erialase koolituse ning töökogemusega nende poolt tehtavate tööde läbiviimiseks ning omama vastavat kvalifikatsioonitunnistust.</p> <p>Vaata ka 4.1</p>
<p>7.4. Arvestades teabe konfidentsiaalsuse nõuet, peab metsa majandaja tegema avalikkusele kättesaadavaks kokkuvõtte majandamiskava põhipunktidest, sh kriteeriumis 7.1 loetletust.</p>	<p>7.4.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab koostama avaliku kokkuvõtte metsamajandamiskavast, mis on kättesaadav paberkanalil ja/või internetis.</p> <p>7.4.2. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab minimaalselt nõustuma sellega, et MMO metsamajandamise vastu õigustatud huvi tundvatel huvirühmadel (piirinaabrid ja kohalik kogukond) on ligipääs metsamajandamiskavale.</p>

PRINTSIIP 8. SEIRE JA HINDAMINE	
Rakendada tuleb metsamajandamise ulatusele ja intensiivsusele vastav seiresüsteem, mille abil saab hinnata metsade seisundit, tootlikkust ja metsamajandamise sotsiaalseid ja keskkonnamõjusid ning tõestada metsatoodete päritolu.	
Kriteerium	Indikaator
8.1. Seire intensiivsus ja sagedus sõltub metsas läbiviidavate toimingute intensiivsusest ja ulatusest ja nendega mõjutatava keskkonna suhtelisest kompleksusest ja haavatavusest. Seiretoimingud peavad olema järjepidevad ja korduvad, võimaldamaks tulemuste võrdlemist ja toimunud muutuste hindamist.	8.1.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u> : MMO-l peavad olema kirjalikud protseduurid punktis 8.2 nimetatud näitajate süstemaatiliseks ning perioodiliseks seireks, mis võimaldavad seiretulemuste võrdlemist ja muutuste hindamist. 8.1.2. <u>SLIMF MMO-d</u> : MMO peab minimaalselt viima läbi raie tööde ja metsauuendamise seiret.
8.2. Metsa majandamine peab hõlmama vajaliku andmestiku kogumist ja uurimistööd vähemalt järgmiste näitajate seireks: a) kõikide varutavate metsasaaduste tootlikkus; b) metsa juurdekasv, uuenemine ja seisund; c) taimestiku ja loomastiku koosseis ja muutused; d) raie ja muude tegevuste keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud; e) metsa majandamise kulud, produktiivsus ja efektiivsus.	8.2.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u> : Seirekava peab määratlema ja kirjeldama muutuseid järgmistes näitajates: a) juurdekasv, uuendatavad alad, metsade liigiline ja vanuseline koosseis (sisaldub üldjuhul standardises metsamajandamiskavas) (b, c); b) müügi eesmärgil läbiviidav raie ja mittepuiduliste metsasaaduste, nagu seemned, seemikud, ulukid, dekoratiivoksad ja jõulukuused, varumine (a). c) loomastikku, taimestikku, mulda ja veevarusid mõjutavad keskkonnamuutused (näiteks erosioon, võõrliikide ulatuslik levik, metsakahjurite masspaljunemine, ohustatud linnuliigi pesitsuspaiga leidmine) (c, d) d) sotsiaalmajanduslikud aspektid (n. metsamajandamise kulud, muutused suhetes kohaliku kogukonna ja töötajatega ning muutused töötajate tingimustes. e) Kõrge kaitseväärtusega metsad. 8.2.2. <u>SLIMF MMO-d</u> : MMO peab minimaalselt registreerima iga-aastaselt müügi eesmärgil raiatud/varatud metsatoodet ja uuendatud metsaala pindala ning selleks kasutatud puuliigid (a, b). 8.2.3. <u>SLIMF MMO-d</u> : MMO peab tagama, et metsamajandamiskava perioodilisel uuendamisel viiakse läbi ka metsakorraldus (tüüpiliselt toimub see standardse majandamiskava koostamisel kooskõlas õigusaktidega) (a, b, c)
8.3. Metsamajandaja esitab järelevalve ja sertifitseerimisega tegelevatele organisatsioonidele dokumendid, mis võimaldavad neil jälgida iga puidutoote päritolu (tarneahelat).	8.3.1. Arved, saatelehed ja muud metsatoodete transpordiga seonduvad dokumendid peavad olema talletatud ühes kohas ja/või olema kontrollimiseks hõlpsasti ligipääsetavad. 8.3.2. Juhul kui MMO kasutab ka mitte-sertifitseeritud puitu või metsatooteid, peab sertifitseeritud materjal olema mittesertifitseeritud materjalist selgelt eristatud tootemärgistuse või siltide ning eraldi arvestuse,

	<p>ladustamise ja kaasnevate arvete ning saatelehtede kaudu.</p> <p>8.3.3. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab koostama ja rakendama kirjalikud reeglid tagamaks, et müüdavate metsatoodete sertifitseeritud staatus on üheselt kirjeldatud arvetel ja saatelehtedel.</p> <p>8.3.4. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peab tagama, et metsatoodete sertifitseeritud staatus on üheselt kirjeldatud arvetel ja saatelehtedel.</p> <p>8.3.5. Ebaseaduslikult raiutud ja MMO poolt tagasi saadud puitu ei tohi müüa sertifitseerituna.</p>
8.4. Seiretulemusi arvestatakse majandamiskava rakendamisel ning täiendamisel.	<p>8.4.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: punktis 8.2.1 nimetatud seireandmeid peab arvestama metsamajandamiskava uuendamisel.</p> <p>8.4.2. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peab tagama, et metsamajandamiskava uuendatakse perioodiliselt, kooskõlas kehtivate õigusaktidega.</p> <p>Vaata ka 7.2</p>
8.5. Arvestades teabe konfidentsiaalsuse nõuet, teeb metsamajandaja avalikkusele kättesaadavaks seiretulemuste kokkuvõtte, sh punktis 8.2. nõutud andmed.	<p>8.5.1. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab koostama seireandmete avaliku koondaruande ning tegema selle kättesaadavaks paberkandjal või internetis.</p> <p>8.5.2. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab minimaalselt nõustuma sellega, et MMO metsamajandamise vastu õigustatud huvi tundvatel huvirühmadel (piirinaabrid ja kohalik kogukond) on ligipääs metsamajandamiskavale.</p>

PRINTSIIP 9. KÕRGE KAITSEVÄÄRTUSEGA METSADE SÄILITAMINE

Kõrge kaitseväärtusega metsade majandamine peab säilitama või tõstma selliste metsade tunnusväärtusi. Selliseid metsi puudutavad otsused tuleb langetada lähtudes ettevaatusprintsipiist.

Kriteerium	Indikaator
9.1. Kõrge kaitseväärtusega metsade tunnuste esinemine tehakse kindlaks kooskõlas metsa majandamise ulatuse ja intensiivsusega.	<p>9.1.1. Andmed Natura 2000 alade, vääriselupaikade ja teiste kaitstavate loodusobjektide kohta peavad olema kantud kaartidele ning kaitse alla võtmise põhjused peavad olema kirjalikul kujul.</p> <p>9.1.2. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO-l peab olema protseduur uute kõrge kaitseväärtusega metsade tuvastamiseks ning registreerimiseks.</p> <p>9.1.3. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peaks ise andma hinnangu kõrge kaitseväärtusega metsade esinemise kohta oma metsas ning lisama need metsamajandamiskavasse.</p> <p>9.1.4. MMO peaks olema avatud ning valmis lävima riigiasutuste ja keskkonnaorganisatsioonidega kõrge kaitseväärtusega metsade inventeerimise ja kaitse osas.</p> <p>Vaata ka 4.4; 6.1; 6.2; 6.3</p>
9.2. Sertifitseerimisprotsessi konsultatiivses faasis tuleb pöörata tähelepanu kaitsevajadustele ja kaitsevõimalustele.	<p>9.2.1. <u>Suured MMO-d</u>: kõrge kaitseväärtusega metsade määratlemisel peab konsulteerima kohalike huvirühmade ja keskkonnaorganisatsioonidega.</p> <p>9.2.2. <u>Suured MMO-d</u>: MMO peab kirjalikult talletama huvirühmadega läbi viidud konsultatsiooni protsessi.</p> <p>9.2.3. Konsultatsioonid huvirühmadega peaks viitama sellele, et MMO arvestab järjekindlalt kõrge kaitseväärtusega metsadega ning kaitseb neid.</p>
9.3. Majandamiskava peab sisaldama erimeetmeid, mida rakendades tagatakse objektide kaitseväärtuse säilimine ja/või kasv. Need abinõud peavad sisalduma avalikkusele kättesaadavas majandamiskava kokkuvõttes.	<p>9.3.1. <u>Suured MMO-d</u>: kõrge kaitseväärtusega metsade ja kaitsealuste loodusobjektide kaitsemeetmed peavad olema kirjeldatud metsamajandamiskava avalikus kokkuvõttes.</p> <p>9.3.2. <u>SLIMF ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab õigustatud huvi korral andma infot oma metsas asuvate kõrge kaitseväärtusega metsaalade või objektide kaitsemeetmete kohta.</p> <p>Vaata ka 7.1</p>
9.4. Metsa kaitseväärtuse säilitamiseks ja suurendamiseks rakendatavate meetmete tõhusust hinnatakse iga-aastase seire käigus.	<p>9.4.1. Kõrge kaitseväärtusega metsades peab MMO läbi viima regulaarset seiret, et vähendada kaitseväärtust ohustavate tegevuste võimalust (nt. ebaseaduslik raie).</p> <p>Vaata ka 8.2</p>

PRINTSIIP 10. Istandikud	
<p>Istandikke planeeritakse ja majandatakse vastavalt punktides 1-9 ja käesolevas punktis esitatud printsiipidele ja kriteeriumitele. Kuna istandikud võivad pakkuda mitmekülgeid sotsiaalseid ning majanduslikke hüvesid ning aidata kaasa maailma puiduvajaduse rahuldamisele, peaks nende rajamine leevendada survet looduslikele metsadele ning toetama nende metsade taastamist ja kaitset.</p>	
Kriteerium	Indikaator
<p>10.1. Istandiku majandamise eesmärgid, sealhulgas loodusemetsade kaitse ja taastamine, on üheselt mõistetavalt sätestatud metsamajanduskavas ning nende eesmärkide täitmist demonstreeritakse majanduskava rakendamisel.</p>	<p>10.1.1. Puude istutamise eesmärgid peavad olema majandamiskavas selgelt kajastatud ning selgitama istutamise seost selle regiooni metsakasvatuse, sotsiaal-majandusliku ning keskkonna (st. metsakaitse ja taastamine) praktikaga.</p>
<p>10.2. Istandike kujundamine ja rajamine peab toetama looduslike metsade kaitset, taastamist ja säilitamist, kuid mitte suurendama nende koormust. Istandikku kavandatakse rohelised koridorid, veekogude puhvervööndid ning erivanuseliste ja eri raietsükliga puistute vaheldumine vastavalt metsamajandusettevõtte suurusele. Istandiku eri üksuste suurus ja kujundus jälgendavad looduslikku metsamaastikku.</p>	<p>10.2.1. Istanduste rajamist planeerides peab loodusliku taimkattega alasid kaitsma ning nendega arvestama.</p> <p>10.2.2. Veekogude äärsed loodusliku taimestikuga kaitsevööndid tuleb luua ja/või säilitada.</p> <p>10.2.3. Istandike suurus ja kujundus peab olema kokkusobiv loodusliku taimestikuga maastikul.</p>
<p>10.3. Majandusliku, ökoloogilise ja sotsiaalse stabiilsuse suurendamiseks soositakse istandike rajamisel mitmekesisust. See võib hõlmata majandusüksuste suurust ja jaotust maastikul, liikide arvu ja geneetilist koosseisu, vanuselist jaotust ja puistu struktuuri.</p>	<p>10.3.1. Raie- ja metsauuendamiskavad peavad tagama vanuselise, liigilise ja raieringi varieeruvuse.</p> <p>Vaata ka 6.8; 10.4</p>
<p>10.4. Istutatavate liikide valiku aluseks on liikide sobivus kasvukohatüübiga ja kasvatamise eesmärkidega. Istandike rajamisel ja hävinud ökosüsteemide taastamisel eelistatakse bioloogilise mitmekesisuse suurendamise huvides võõrliikidele kohalikke liike. Võõrliike kasvatatakse üksnes juhul, kui nende tootlikkus on tunduvalt suurem kui pärismaistel liikidel, ning neid jälgitakse hoolikalt ebatavalise suremuse, haiguste, putukarüüste ja kahjulike keskkonnamõjude tuvastamiseks.</p>	<p>10.4.1. Valitud puuliik peab olema antud kasvukohatüübile sobiv ning vastama majandamise eesmärgile.</p> <p>10.4.2. Võõrliike võib kasutada üksnes siis kui need on majandamiseesmärkide saavutamisel tulemuslikumad looduslikult esinevatest liikidest.</p> <p>10.4.3. Hästi kohanevaid ning kiirelt elupaika laiendavaid ning looduslikult esinevate liikidega ristuvaid võõrliike ei tohi kasutada.</p> <p>10.4.4. Võõrliike ja võõrsilt pärinevat uuendusmaterjali võib kasutada üksnes siis kui nendemõju keskkonnale ning looduslikult esinevate liikide geneetilisele struktuurile on hinnatud ning see on leitud olevat ohutu.</p> <p>10.4.5. Võõrliikide kasutamise peab vähemalt 20% puistust moodustama looduslikult esinev liik.</p> <p>Vaata ka 6.9</p>

<p>10.5. Teatud osa majandatavast metsamaast, mis vastab istandiku suurusele ja määratakse kindlaks piirkondlikus standardis, majandatakse eesmärgiga taastada seal looduslik mets.</p>	<p>10.5.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: MMO peab vähemalt 10% istanduse pindalast jätma loodusliku taimestiku looduslikuks arenguks.</p> <p>10.5.2. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peaks vähemalt 10% istanduse pindalast jätma loodusliku taimestiku looduslikuks arenguks.</p> <p>Vaata ka 6.2; 6.4; 10.2</p>
<p>10.6. Võetakse meetmeid mulla struktuuri, viljakuse ja bioloogilise aktiivsuse säilitamiseks või parandamiseks. Metsavarumise tehnoloogia ja maht, teede ehitus ja korrahoid ning kasvatatavate puuliikide valik ei tohi põhjustada pikaajalist muldade seisundi halvenemist, vee kvaliteedi või hulga vähenemist ega veerežiimi häireid.</p>	<p>10.6.1. Teave mullatüüpide erosiooniohtlikkuse ning kahjustumistundlikkuse kohta metsakasvatustlike võtete tulemusena peab olema olemas.</p> <p>10.6.2. Istandiku alal asuvad veekogud peavad olema tuvastatud ning nende ümber peavad olema loodud kaitsevööndid.</p> <p>Vaata ka 6.5</p>
<p>10.7. Võetakse meetmeid kahjurirüüstete, haiguste, põlengute ja invasiivsete taimede sissetoomise vältimiseks ja mõju piiramiseks. Integreeritud kahjuritõrje on majanduskava oluline osa, mis koosneb peamiselt ennetusabinõudest ja bioloogilistest tõrjemeetoditest, keemilisi taimekaitsevahendeid ja väetisi püütakse kasutada võimalikult vähe. Istandikes ja puukoolides püütakse igati hoiduda keemiliste pestitsiidide ja väetiste kasutamisest. Kemikaalide kasutamist on käsitletud ka punktides 6.6 ja 6.7.</p>	<p>10.7.1. Töötajad peavad olema läbinud tervisekaitse alase koolituse.</p> <p>10.7.2. Tulekahjude ennetamise ning kustutamise kord peab olema rakendatud.</p> <p>10.7.3. Kõik töötajad ja töövõtjad, kellelt nõutakse tulekahjude ennetamise ning kustutamistöödel osalemist peavad olema läbinud vastava koolituse.</p> <p>Vaata ka 6.6; 6.7</p>
<p>10.8. Metsamajandaja suuruse ja eesmärkide kohane istandike järelevalve hõlmab lisaks 8., 6. ja 4. printsiibis käsitletule majandusüksusesiseste ja -välise ökoloogiliste ja sotsiaalsete tegurite hindamist (sh looduslik uuenemine, mõju mullaviljakusele ja veevarudele, kohalike elanike heaolule ja toimetulekule). Ühtegi liiki ei istutata suurele alale enne, kui kohapealsed katsed ja/või kogemused näitavad, et liik on kohalike tingimustele hästi kohastunud, ei ole ohtliku iseenesliku levikupotentsiaaliga ega avalda kahjulikku mõju teistele</p>	<p>10.8.1. <u>Suured ja keskmised MMO-d</u>: Võimaliku olulise keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga (vastavalt huvirühmade või audiitori hinnangule) tegevus istandikes peab olema lülitatud seireplaani.</p> <p>10.8.2. <u>SLIMF MMO-d</u>: MMO peab registreerima kõik tuvastatud negatiivsed keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud ning kavandama meetmed nende mõjude leevendamiseks.</p> <p>10.8.3. Maa või maakasutusõiguse ost istandiku rajamise eesmärgil ei tohiks ebasoodsalt mõjutada kohalikku kogukonda ja/või metsa kasutamist kohalike inimeste poolt.</p> <p>Vaata ka 6.9; 10.4;</p>

<p>ökosüsteemidele. Maade omandamisel istandike rajamiseks pööratakse tähelepanu sotsiaalsetele küsimustele, eriti kohalike elanike omandi-, kasutus- või juurdepääsuõiguse kaitsele.</p>	
<p>10.9. Hiljem kui 1994. aasta novembris loodumetsade asemele rajatud istandused harilikult sertifitseerimisele ei kuulu. Sertifitseerimist võib lubada juhul, kui sertifitseerijale esitatakse piisavad tõendid, et istanduse majandaja või omanik ei ole maakasutuse muutmise eest otseselt ega kaudselt vastutav.</p>	<p>10.9.1. Alates novembrist 1994 ei tohi istandikke rajada looduslike metsade asemele, välja arvatud juhul kui on selgelt tõendatud, et praegune maaomanik ei vastutanud loodusliku metsamaa kasutusviisi muutmise eest.</p> <p>10.9.2. Vanu metsi, oma kaitseväärtuse osaliselt kaotanud vanu metsi ega küpseid metsi ei asendata istandikega.</p>

Lisa I

Seonduvad seadused ja määrused

Allolev tabel on nimekiri peamistest metsandust puudutavatest seaduslikest aktidest. Kõik dokumendid on avaldatud Riigiteatajas ning tasuta alla laaditavad aadressil www.riigiteataja.ee.

Pealkiri	Redaktsioon
Metsaseadus	20.07.2007
Looduskaitseseadus	01.08.2008
Jahiseadus	01.08.2008
Õigusvastaselt võõrandatud maal hooldusraie tegemise ja piirisihtide raiumise korra kinnitamine muutmine (20.06.2000, nr 197)	01.06.2002
Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus "Tee omanikule erakorralise veo või sõiduga tekitatud kulutuste hüvitamise ja eritasu määrad ning erilubade väljaandmise kord"	01.03.2003
Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus "Suuremõtmelise ja/või raskekaalulise autoveo eeskiri"	16.02.2006
Riigimetsa Majandamise Keskuse põhimäärus	19.01.2007
Riigimetsas kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjali müügi kord	12.01.2007
Metsamajandamiskava kehtestaja ja metsamajandamiskava kehtestamise kord	01.01.2007
Metsa majandamise eeskiri	01.10.2007
Metsa korraldamise juhend	01.01.2007
Metsateatise vorm ja esitamise kord	01.01.2007
Metsamaterjali veoeskiri, metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise akti, müüdüd või ostetud raieõiguse või metsamaterjali kohta Maksu- ja Tolliametile esitatava teatise ja veoselehe vorm	01.01.2007
Eestis metsa kultiveerimisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolupiirkonnad	01.01.2007
Metsa uuendamisel kasutada lubatud võõrpuuliikide loetelu	01.01.2007
Raadamiseks nõusoleku taotlemise kord, taotluse vorm ja volitatud isiku määramine	01.01.2007
Puidu mõõtmise ja mahu määramise meetodid, mõõtmistäpsusele ning mõõtmistulemuste dokumenteerimisele esitatavad nõuded	01.01.2007
Keskkonnaministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamisel osutatavate teenuste nimekiri	01.01.2007
Erastamisele määratud metsa majandamise korraldaja määramine	12.01.2007
EMÜ toorpuidu liigituse järgi toorpuidu klassifitseerimise kord	01.01.2007
Vääriselupaiga klassifikaator ja valiku juhend	15.01.2007
Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus	05.03.2007
Kaitsemetsade majandamise eeskiri ja metsa majandamisel saamata jäänud tulu ning täiendavalt tehtud kulutuste hüvitamise kord	24.03.2007
Keskkonnaministeeriumi poolt riigimetsa majandajate kontrollimise kord	14.05.2007

Lisa II

Eesti poolt ratifitseeritud või sõlmitud keskkonnavalaste konventsioonide, lepingute ja ILO konventsioonide nimekiri.

Eesti poolt ratifitseeritud konventsioonid

	<i>Konventsiooni nimetus ja koostamise aasta</i>	<i>Eesti poolt ratifitseeritud</i>
1	Ramsari (1971) konventsioon rahvusvaheliste märgalade kohta, eriti veelindude elupaikadena	oktoober 1993
2	Washingtoni (1973) konventsioon loodusliku loomastiku ja taimeastiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse kohta (CITES)	oktoober 1993
3	Rio de Janeiro (1992) looduse mitmekesisuse konventsioon	mai 1993
4	Århusi konventsioon (1998) keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnavalaste otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon	juuni 2001
5	Berni (1979) konventsioon Euroopa flora ja fauna ning nende elupaikade kaitse kohta	august 1992

Eesti poolt sõlmitud keskkonnakaitselepingud

<i>Nimetus</i>	<i>Sõlmimise koht ja aeg</i>
1. Eesti keskkonnaministeeriumi, Läti riikliku keskkonnakaitse komitee ja Leedu keskkonnakaitse komitee vaheline kokkulepe keskkonnakaitse ja loodusvarade kasutamise reguleerimise kohta	10. Tallinn, 17. Riia, 19. Vilnius detsember 1990
2. Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vaheline leping Peipsi järve loodusressursside kasutamisest ja kaitsest aastateks 1991 - 1995	Moskva, 1. august 1991
3. Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Taani Kuningriigi keskkonnaministeeriumi vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping	Kopenhaagen, 2. september 1991
4. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping	Helsinki, 7. november 1991
5. Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping	Stockholm, 30. märts 1992
6. Leping Eesti Vabariigi Valitsuse vahel ühelt poolt ja Taani Valitsuse ja Fääri saarte kohaliku omavalitsuse vahel teiselt poolt Eesti - Fääri kahepoolsete kalandusalaste suhete kohta	Kopenhaagen, 1. mai 1992
7. Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Saksamaa Liitvabariigi keskkonna-, loodus-kaitse ja reaktorihutuse ministeeriumi vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping	Düsseldorf, 25. mai 1992
8. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Ameerika Ühendriikide Valitsuse vaheline leping kalanduse kohta Ameerika Ühendriikide vetes	Washington, 1. juuni 1992
9. Eesti Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vaheline kalanduskokkulepe	Tallinn, 17. juuli 1992
10. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Kanada Valitsuse vaheline vastastikuse mõistmise memorandum vastastikustest kalandusalastest suhetest	Ottawa, 23. september 1992
11. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Rootsi Kuningriigi Valitsuse vaheline kalanduskokkulepe	Tallinn, 24. veebruar 1993
12. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline õhukaitsealase koostöö leping	Tallinn, 2. juuli 1993
13. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline veekaitsealase koostöö leping	Tallinn, 2. juuli 1993
14. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline leping merekeskkonna reostuskahjustuste kõrvaldamise alase koostööst	Helsinki, 8. detsember 1993
15. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline kalandusalane kokkulepe	Tallinn, 21. jaanuar 1994
16. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Läti Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe	Riia, 18. veebruar 1994

17. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Vene Föderatsiooni Valitsuse vaheline Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kalavarude säilitamise ja kasutamise alase koostöö kokkulepe	Moskva, 4. mai 1994
18. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Vene Föderatsiooni Valitsuse vaheline kalandusalane kokkulepe	Moskva, 4. mai 1994
19. Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Poola Vabariigi keskkonnakaitse, loodusvarade ja metsanduse ministri vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe	Varssavi, 28. juuni 1995
20. Eesti keskkonnaministeeriumi ja Soome põllumajandus- ja metsandusministeeriumi vaheline kokkulepe Eesti metsasektori arenguprogrammi koordineerimisest	Tallinn, 8. juuli 1995
21. Eesti Vabariigi Valitsuse, Läti Vabariigi Valitsuse ja Leedu Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe	Tallinn, 21. juuli 1995
22. Eesti keskkonnaministeeriumi ja Taani siseministeeriumi vaheline koostöö ja tehnilise abi kokkulepe tuumaohutuse ja -valmisoleku ning radiatsioonilise kaitse vallas	Tallinn, 3. november 1995
23. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Vene Föderatsiooni Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe	Pihkva, 11. jaanuar 1996
24. Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Leedu Vabariigi keskkonnakaitseministeeriumi vaheline kokkulepe kontrolli üle ohtlike jäätmete liikumisel Eesti ja Leedu vahel	Tallinn, 22. märts 1996
25. Programmkokkulepe Eesti keskkonnaministeeriumi ja Taani ehitusministeeriumi vahel	Tallinn, 6. mai 1996
26. Eesti Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vaheline kalandusalaste suhete leping	Brüssel, 19. detsember 1996
27. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Läti Vabariigi Valitsuse vaheline kokkulepe vastastikustest kalandusalastest suhetest	Tallinn, veebruar 1997
28. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Läti Vabariigi Valitsuse vaheline kokkulepe riigipiire ületava keskkonnamõju hindamisest	Pärnu, 14. märts 1997
29. Programmkokkulepe Eesti keskkonnaministeeriumi ja Taani ehitusministeeriumi vahel	Tallinn, 9. mai 1997
30. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Vene Föderatsiooni Valitsuse vaheline piiriveekogude kaitse ja säästliku kasutamise alase koostöö kokkulepe	Moskva, 20. august 1997
31. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri vaheline kokkulepe kaitseabinõude rakendamise kohta seoses tuumarelvade leviku tõkestamise lepinguga	Viin/Tallinn, 18/24. november 1997
32. Eesti keskkonnaministeeriumi ja Taani siseministeeriumi vaheline koostöö ja tehnilise abi kokkulepe tuumaohutuse, radiatsioonilise kaitse ja -valmisoleku vallas	Tallinn, 14. jaanuar 1998
33. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Rootsi Kuningriigi Valitsuse vaheline kokkulepe koostööst ühisprojektide osas, mis käsitlevad kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamist. Nootide vahetus	16. märts 1998/10. juuni 1998
34. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline veekaitsealase koostöö leping	Tallinn, 12. veebruar 1999
35. Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Soome Vabariigi Keskkonnaministeeriumi vaheline vastastikuse mõistmise memorandum (Activities Implemented Jointly)	Tallinn, 12. veebruar 1999
36. Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Läti Vabariigi Keskkonnakaitse ja Regionaalse Arengu Ministeeriumi vaheline kokkulepe piiriülesest looduse kaitsest	Tallinn, 27. jaanuar 2000
37. Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Ungari Vabariigi Keskkonnaministeeriumi vaheline kokkulepe keskkonna ja looduse kaitsest	Szentendre, 19. juuni 2000
38. Euroopa Ühenduse ja Eesti Vabariigi kokkulepe Eesti Vabariigi osalemise kohta Euroopa Keskkonnaagentuuris ning Euroopa keskkonnainfo- ja keskkonnavaatlusvõrgus	Brüssel, 9. oktoober 2000
39. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline kokkulepe keskkonnamõju hindamisest piiriülese kontekstis	Helsingi, 21. veebruar 2002
40. Deklaratsioon Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Mecklenburg-	Granitzi loss/Binz, 12.

Vorpommerni liidumaa keskkonnaministeeriumi koostööst keskkonna- ja looduskaitse alal	märts 2002
41. Soome Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi vaheline memorandum toetuse kohta projektile "Jäätmete ja Heitvee Ühendamisprogramm 17 Eesti väikesele kohalikule omavalitsustele".	Tallinn, 12. veebruar 1999
42. Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Ukraina Keskkonna- ja Loodusvarade Ministeeriumi vaheline keskkonnakaitse alase koostöö kokkulepe.	Kiiev, 14. oktoober 2002
43. Euroopa Ühenduse ja Eesti Vabariigi vaheline vastastikuse mõistmise memorandum Eesti osaluseks Ühenduse tegevusprogrammis, millega soodustatakse mitteriiklike organisatsioonide tegevust, kelle primaarne tegevus toimub keskkonnakaitstes.	Tallinn, 27. september 2002
44. Kokkuleppe protokoll Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi delegatsioonide vaheliste kalanduse alaste konsultatsioonide tulemustest.	Riia, 1. november 2002
45. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline kokkulepe kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ühisrakendusprojektide kohta.	Tallinn, 17. detsember 2002
46. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Madalmaade Valitsuse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise alase koostöö vastastikuse mõistmise memorandum vastavalt Kyoto protokollile artiklile 6.	Tallinn, 9. september 2003
47. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Taani Kuningriigi Valitsuse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollile rakendamisel tehtava koostöö alane vastastikuse mõistmise memorandum.	Tallinn, 25. september 2003
48. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse Paide Bioenergiaprojekti ühisrakenduse kokkulepe.	Tallinn, 10. oktoober 2003
49. Koostöö leping Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Läti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi vahel piiriveekogude säästvaks kasutamiseks ja kaitseks.	Palanga, 24. oktoober 2003
50. Koostöö memorandum Eesti, Ühendkuningriigi, Taani, Soome, Itaalia, Hollandi, Norra, Sloveenia, Leedu, Rootsi ja Iirimaa vahel kasvuhoonegaaside heitkoguste registri loomiseks.	Tallinn, 15. november 2004
51. Eesti Vabariigi keskkonnaministri ja Taani Kuningriigi keskkonnaministri Türisalu Tuulepargi projekti ühisrakenduse kokkulepe.	Buenos Aires, 14. detsember 2004

Eesti Vabariigi poolt aastatel 1922-2002 ratifitseeritud ILO konventsioonid

<i>Nr</i>	<i>Pealkiri</i>	<i>Vastu võetud</i>	<i>Ratifitseeritud</i>
K 2	Tööpuudusest	1919	1922
K 5	Minimaalsest vanusest tööstuses töötamisel	1919	1922
K 6	Alaealiste öötööst tööstuses	1919	1922
K 7	Minimaalsest vanusest merel töötamisel	1920	1922
K 8	Laevaõnnetuse korral tööpuuduse eest makstava hüvituse kohta	1920	1923
K 9	Meremeestele töö muretsemise vahetalituse kohta	1921	1923
K 10	Minimaalsest vanusest põllumajanduses töötamisel	1921	1922
K 11	Ühinemise õigusest põllumajanduses	1921	1922
K 12	Õnnetusjuhtumite tagajärgede korvamisest põllumajanduses	1921	1922
K 13	Tinavalge kasutamisest maalritöödel	1921	1922
K 14	Iganädalasest puhkusest tööstuses	1921	1923
K 15	Minimaalsest vanusest töötamisel laevanduses kivisöelaadijana ja kütjana	1921	1922
K 16	Alaealiste meditsiinilisest teenindamisest laevadel	1921	1922
K 19	Võrdsetest õigustest õnnetusjuhtumite tagajärgede hüvitamisel	1925	1930
K 20	Öötööst pagaritööstuses	1925	1929
K 22	Meremeeste töölepingutest	1926	1929
K 23	Meremeeste repatrieerimisest	1926	1929

K 27	Laevadel veetava lasti kaalu kohta	1929	1932
K 29	Sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon	1930	1995
K 41	Naiste öötööst	1934	1935
K 45	Naiste tööjõu kasutamisest allmaatöödel	1925	1937
K 53	Kaubalaevade juhtkonna kvalifikatsioonitunnistusest	1936	1938
K 87	Ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon	1948	1993
K 98	Organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon	1949	1993
K 100	Mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise kohta võrdväärse töö eest	1951	1996
K 105	Sunniviisilise töö kaotamise konventsioon	1957	1995
K 108	Meremeeste riiklike isikut tõendavate dokumentide kohta	1958	1996
K122	Tööhõivepoliitika kohta	1964	2002
K 135	Töötajate esindajatele ettevõttes võimaldatava kaitse ja soodustuste konventsioon	1971	1995
K144	Rahvusvaheliste tööstandardite täitmist edendavate kolmepoolsete konsultatsioonide konventsioon	1976	1993
K 174	Tööstuslike suurõnnetuste ärahoidmise kohta	1993	2000
K 182	Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon	1999	2001

Lisa III

Ohustatud ja kaitsealused liigid Eestis

Eestis on liigikaitse reguleeritud Looduskaitseadusega (saadaval www.riigiteataja.ee). Looduskaitseaduse järgi jagunevad kaitsealused liigid I, II ja III kaitsekategooriasse vastavalt nende ohustatuse staatusele. Kõige ohustatumad ja rangemalt kaitstavad on I kaitsekategooria liigid. Lisaks Looduskaitseadusele reguleerib mõnede liikide kaitset ka spetsiaalselt vastava liigi jaoks koostatud kaitsekorralduskava.

I ja II kaitsekategooria liikide ametlik nimekiri on Vabariigi Valitsuse poolt välja antud määruses “I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”, mis on saadaval www.riigiteataja.ee.

III kaitsekategooria liikide ametlik nimekiri on keskkonnaministri poolt välja antud määruses „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”, mis on saadaval www.riigiteataja.ee.